

cto, quamvis illi, per quos fiunt, in peccato existant: magis tamen valerent, si essent in charitate, quia tunc ex duabus partibus opera illa meritoria essent.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod oratio per peccatorem facta quandoque non est peccatoris, sed alterius, et ideo secundum hoc digna est, ut a Deo exaudiatur; tamen etiam quandoque Deus peccatores audit, quando scilicet peccatores petunt aliquid Deo acceptum: non enim solis justis, sed etiam peccatoribus Deus bona sua providet, ut patet Matth. 5., non autem ex eorum meritis, sed ex sua clementia; et ideo Joan. 9. super illud: *Deus peccatores non audit*, Gloss. (*interl. Aug. tract. 44. in Joan. a med.*) dicit, quod « loquitur ut inunctus, non ut in plene videns ».

AD SECUNDUM dicendum, quod quamvis ex parte ejus qui displicet, oratio peccatoris non sit accepta, tamen ratione alterius, cujus vice, vel imperio agitur, potest esse Deo accepta.

AD TERTIUM dicendum, quod hoc quod peccator faciens hujusmodi suffragia nullum reportat commodum, contingit ex hoc, quod non est capax talis profectus propter propriam indispositionem; et tamen alii, qui est dispositus, aliquo modo valere potest, ut dictum est (*in corp. art.*).

AD QUARTUM dicendum, quod quamvis opus peccatoris non sit vivum, in quantum est ejus, potest tamen esse vivum, in quantum est alterius, ut dictum est (*in corp. art.*): sed quia rationes, quae sunt in oppositum, videntur concludere, quod non differat, utrum quis suffragia procuret per bonos, vel per malos, ideo etiam ad eas est respondendum.

AD QUINTUM ergo dicendum, quod quamvis aliquis pro certo scire non possit de altero an sit in statu salutis, potest tamen probabiliter aestimare ex his, quae exterius de homine videt: ex fructu enim suo arbor cognoscitur, ut dicitur Matth. 7.

AD SEXTUM dicendum, quod ad hoc quod suffragium alteri valeat, requiritur ex parte ejus pro quo fit, capacitas hujusmodi valoris: et hanc homo acquisivit per opera propria, quae gessit in vita; et sic Augustinus loquitur: requiritur nihilominus qualitas operis, quod prodesse debet; et hoc non pendet ex eo pro quo fit, sed magis ex eo qui facit, vel exequendo, vel imperando.

ARTICULUS IV.

306

UTRUM SUFFRAGIA, QUAE A VIVIS PRO MORTUIS FIUNT, FACIENTIBUS PROSINT.

AD QUARTUM sic proceditur. Videtur, quod suffragia, quae a vivis pro mortuis fiunt, facientibus non prosint, quia si aliquis pro altero debitum solveret, secundum humanam justitiam ipse a debito proprio non absolveretur; ergo per hoc quod aliquis suffragia faciens debitum solvit pro illo pro quo facit, ex hoc a debito proprio non absolvitur.

2. PRAETEREA. Unusquisque quod facit, facere debet meliori modo quod potest: sed melius est juvare duos, quam unum; si ergo qui per suffragia debitum mortui solvit, a proprio debito liberatur, videtur quod nunquam deberet aliquis pro seipso satisfacere, sed semper pro alio.

3. PRAETEREA. Si satisfactio alicujus pro alio satisfaciens aequaliter prodesset sibi, ut ei pro quo satisfacit, eadem ratione aequaliter valebit et

tertio, si pro eodem satisfaciatur simul, et similiter quarto, et sic deinceps; ergo unus una satisfactione posset pro omnibus satisfacere, quod est absurdum.

SED CONTRA est, quod dicitur in Psalm. 34.: *Oratio mea in sinu meo convertetur*; ergo eadem ratione et suffragia, quae pro aliis fiunt, satisfaciens prosunt.

Praeterea. Damasc. dicit in sermone De his qui in fide dormierunt (*in med.*): « Quaemadmodum unguento, vel alio oleo sancto circumlinire volens infirmum, primo ille (scilicet liniens) participat unctionem, et sic postea perungit laborantem; sic et quicumque pro proximi salute agonizat, primum sibi prodest, deinde proximo »: et sic habetur propositum.

RESPONDEO dicendum, quod opus suffragii, quod pro altero fit, potest considerari dupliciter: uno modo, ut est expiativum poenae per modum cuiusdam recompensationis, quae in satisfactione attenditur; et hoc modo opus suffragii, quod computatur quasi ejus pro quo fit, ita absolvit eum a debito poenae, quod non absolvit facientem a debito poenae propriae, quia in tali recompensatione consideratur aequalitas justitiae: opus autem istud satisfactorium ita potest adaequari uni reatu, quod alteri non adaequetur; reatus enim duorum peccatorum majorem satisfactionem requirunt, quam reatus unius. Alio modo potest considerari, in quantum est meritorium vitae aeternae, quod habet, in quantum procedit a radice charitatis; et secundum hoc non solum prodest ei pro quo fit, sed facienti magis.

Et per hoc patet solutio AD OBJECTA: primae enim rationes procedebant de opere suffragii, secundum quod est satisfactorium, sed aliae, secundum quod est meritorium.

ARTICULUS V.

307

UTRUM SUFFRAGIA PROSINT EXISTENTIBUS IN INFERNO.

AD QUINTUM sic proceditur. Videtur, quod suffragia prosint existentibus in inferno, per hoc quod habetur 2. Machab. 12. ubi dicitur, quod *invenerunt sub tunicis interfectorum donaria idolorum, a quibus lex prohibebat Judaeos*: et tamen post subditur, quod *Judas duodecim millia drachmas argenti misit Jerusalem offerri pro peccatis mortuorum*: constat autem illos peccasse mortaliter, contra legem agentes, et ita in peccato mortali decessisse, et sic ad inferos esse translatos; ergo existentibus in inferno suffragia prosunt.

2. PRAETEREA. In litera (4. Dist. 45.) habetur ex verbis Augustini (*in Enchir. cap. 110. in fin.*), quod « quibus prosunt suffragia, vel ad hoc prosunt, ut sit plena remissio, vel ad hoc ut tolerabilior sit eorum damnatio »: sed solum illi qui in inferno sunt, damnati esse dicuntur; ergo etiam existentibus in inferno suffragia prosunt.

3. PRAETEREA. Dionys. ult. cap. Eccles. Hierarch. (*cir. med.*) dicit: « Si hic justorum orationes, et secundum hanc vitam, quanto magis post mortem in illis, qui digni sunt sacris orationibus, operantur tantummodo? » Ex quo potest accipi, quod suffragia magis prosunt mortuis, quam vivis: sed vivis prosunt etiam in peccato mortali existentibus, cum quotidie oret Ecclesia pro peccatoribus, ut convertantur ad Deum; ergo etiam mortuis in peccato mortali existentibus suffragia valent.

4. PRAETEREA. In Vitis Patrum (*lib. 3. num. 172. et lib. 6. num. 16.*) legitur, quod etiam Damascenus in sermone suo (*scilicet de Defunct. aliquant. a princ.*)

AD QUARTUM dicendum, quod suffragia ex duobus valent, scilicet ex opere operante, et ex opere operato: et dico *opus operatum* non solum Ecclesiae sacramentum, sed effectum accidentem ex operatione; sicut ex collatione elemosynarum consequitur pauperum relevatio, et eorum oratio pro defuncto ad Deum: similiter opus operans potest accipi vel ex parte principalis agentis, vel ex parte exequentis. Dico ergo, quod quam cito moriens disponit aliqua suffragia sibi fieri, praemium suffragiorum plene consequitur, ante etiam quam fiant, quantum ad efficaciam suffragii, quae erat ex opere operante principalis agentis; sed quantum ad efficaciam suffragiorum, quae est ex opere operato, vel ex opere operante exequentis, non consequitur fructum, antequam suffragia fiant; et si prius contingat ipsum a poena purgari, quantum ad hoc fraudabitur fructu suffragiorum, quod redundabit in illos, quorum culpa defraudatur: non enim est inconveniens, quod aliquis defraudetur per culpam alterius in temporalibus; poena autem purgatorii temporalis est, quamvis quantum ad aeternam retributionem nullus defraudari possit, nisi per propriam culpam.

ARTICULUS VII.

309

UTRUM SUFFRAGIA VALEANT PUERIS IN LIMBO EXISTENTIBUS.

AD SEPTIMUM sic proceditur. Videtur, quod suffragia valeant pueris in limbo existentibus, quia ibi non detinentur nisi pro peccato alieno; ergo maxime decens est, ut ipsi juventur suffragiis alienis.

2. PRAETEREA. In litera (4. Dist. 45.) habetur ex verbis Aug. (in *Enchir. cap. 110. ad fin.*), quod « Ecclesiae suffragia pro non valde malis propitiationes sunt »: sed pueri non computantur inter valde malos, cum sit mitissima eorum poena; ergo suffragia Ecclesiae eos juvant.

SED CONTRA est, quod habetur in litera (*loc. cit.*) ab August. (*serm. 32. de Verb. Apost. a med.*) quod « suffragia non prosunt illis, qui sine fide operante per dilectionem hinc exierunt »: sed pueri hoc modo exierunt; ergo suffragia eis non prosunt.

RESPONDEO dicendum, quod pueri non baptizati non detinentur in limbo, nisi quia deficiunt a statu gratiae: unde cum per opera vivorum, mortuorum status mutari non possit, maxime quantum ad meritum essentialis praemii, vel poenae, suffragia vivorum pueris existentibus in limbo prodesse non possunt.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamvis peccatum originale sit huiusmodi, quod pro eo possit aliquis ab alio juvari, tamen animae puerorum in limbo existentes sunt in tali statu, quod juvari non possint, quia post hanc vitam non est tempus gratiam acquirendi.

AD SECUNDUM dicendum, quod August. loquitur de non valde malis, qui tamen baptizati sunt, quod patet ex hoc quod praemittitur: « Cum ergo sacrificia, sive altaris, sive quarumcumque elemosynarum pro baptizatis omnibus offeruntur, etc. ».

ARTICULUS VIII.

310

UTRUM SUFFRAGIA PROSINT SANCTIS EXISTENTIBUS IN PATRIA.

AD OCTAVUM sic proceditur. Videtur, quod aliquo modo prosint sanctis existentibus in patria, per hoc quod habetur in collecta missae: « Sicut san-

ctis tuis prosunt ad gloriam (scilicet sacramenta) ita nobis proficiant ad medelam »: sed inter alia suffragia praecipuum est sacramentum altaris; ergo suffragia prosunt sanctis, qui sunt in patria.

2. PRAETEREA. Sacramenta efficiunt quod figurant: sed tertia pars hostiae, scilicet in calicem missa, significat eos qui beatam vitam in patria ducunt; ergo suffragia Ecclesiae prosunt sanctis existentibus in patria.

3. PRAETEREA. Sancti non solum gaudent in patria de propriis bonis, sed etiam de bonis alienis; unde Luc. 15. dicitur: *Gaudium est angelis Dei super uno peccatore poenitentiam agente*; ergo ex bonis operibus viventium, sanctorum qui sunt in patria gaudium crescit; et ita etiam eis nostra suffragia prosunt.

4. PRAETEREA. Damasc. dicit in serm. de Dormient. (*parum a princ.*) inducens verba Chrysost.: « Si enim Gentiles, inquit, cum his qui oberunt sua comburunt, quanto magis te fidelem mittere convenit cum fideli ipsius propria; non ut favilla fiant et haec velut illa; sed ut majorem hinc circumponas gloriam: et si quidem peccator fuerit qui mortuus est, ut peccamina solvas; si autem justus, ut appositio fiat mercedis, et retributionis »; et sic idem quod prius.

SED CONTRA est, quod in litera (4. Dist. 15.) habetur ex verbis August. (*serm. 17. de Verb. Apost. cap. 1. a med.*): « Injuria est in Ecclesia pro martyre orare, cujus nos debemus orationibus commendari ».

Praeterea. Ejus est juvari, cujus est indigere: sed sancti in patria sunt absque omni indigentia; ergo per suffragia Ecclesiae non juvantur.

RESPONDEO dicendum, quod suffragium de sui ratione importat quandam auxilium, quae non competit ei qui defectum non patitur; nulli enim juvari competit, nisi ei qui indigens est: unde cum sancti, qui sunt in patria, sint ab omni indigentia immunes, inebriati ab ubertate domus Dei (*Psal. 35.*), eis juvari per suffragia non competit.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod huiusmodi locutiones non sunt sic intelligendae, quasi sancti in gloria proficiant quantum ad se, quod eorum festa recolimus, sed quia nobis proficit, qui eorum gloriam solemniter celebramus: sicut ex hoc quod Deum cognoscimus, vel laudamus, et sic quodammodo ejus gloria in nobis crescit, nihil Deo, sed nobis accrescit.

AD SECUNDUM dicendum, quod quamvis sacramenta efficiant quod figurant, non tamen illum effectum suum ponunt circa omne id quod figurant; alias cum figurent Christum, in ipso Christo aliquid efficerent (quod est absurdum); sed efficiunt circa suscipientem sacramentum ex virtute ejus, quod per sacramentum significatur: et sic non sequitur, quod sacrificia pro fidelibus defunctis oblata sanctis prosint; sed quod ex meritis sanctorum, quae recoluntur, vel significantur in sacramento, prosint aliis, pro quibus offeruntur.

AD TERTIUM dicendum, quod quamvis sancti, qui sunt in patria, de bonis nostris omnibus gaudeant, non tamen sequitur, quod multiplicatis nostris gaudiis, eorum gaudium augmentetur formaliter, sed materialiter tantum, quia omnis passio formaliter augetur secundum rationem objecti sui: ratio autem gaudendi in sanctis, de quibuscumque gaudent, est ipse Deus, de quo non possunt magis et minus gaudere, quia sic essenziale eorum praemium variaretur, quod consistit in hoc quod de Deo gaudeant: unde ex hoc quod bona multiplicentur, de quibus gaudendi ratio eis Deus est, non sequitur quod intensius gaudeant, sed quod de pluribus gaudeant; et ideo non sequitur, quod operibus nostris juventur.

AD QUARTUM dicendum, quod non est intelligendum, quod fiat appositio mercedis, vel retributionis illi beato per suffragia ab aliquo facta, sed facienti. Vel dicendum, quod ex suffragiis potest appositio mercedis fieri beato defuncto, in quantum de suffragiis sibi faciendis adhuc vivens disposuit, quod ei meritum fuit.

ARTICULUS IX.

311

UTRUM ORATIONES ECCLESIAE, SACRIFICIUM ALTARIS,
ET ELEEMOSYNAE PROSINT DEFUNCTIS.

AD NONUM sic proceditur. Videtur, quod non solum orationibus Ecclesiae, et sacrificio altaris, et eleemosynis animae defunctorum juventur, vel quod eis juventur praecipue: poena enim debet per poenam recompensari: sed jejunium magis est poenale, quam eleemosyna, vel oratio; ergo jejunium magis prodest in suffragiis, quam aliquod praedictorum.

2. PRAETEREA. Greg. istis tribus connumerat jejunium, ut habetur in Decr. (13. q. 2. cap. 22.): « Animae defunctorum quatuor modis solvuntur, aut oblationibus sacerdotum, aut eleemosynis charorum, aut precibus sanctorum, aut jejunio cognatorum »; ergo insufficienter connumerantur hic ab August. (lib. de Cura pro mort. gerenda, cap. 18.) tria praedicta.

3. PRAETEREA. Baptismus est potissimum sacramentorum, maxime quantum ad effectum; ergo baptismus, vel alia sacramenta deberent vel similiter, vel magis pro defunctis fieri, sicut sacramentum altaris.

4. PRAETEREA. Hoc videtur ex hoc quod habetur 1. Cor. 15.: *Si omnino mortui non resurgunt, ut quid baptizantur pro illis?* Ergo etiam baptismus valet ad suffragia defunctorum.

5. PRAETEREA. In diversis missis est idem sacrificium altaris; si ergo sacrificium computatur inter suffragia, et non missa, videtur quod tantundem valeat quaecumque missa pro defuncto dicatur, sive de Beata Virgine, sive de Spiritu Sancto, vel quaecumque alia; quod videtur esse contra Ecclesiae ordinationem, quae specialem missam pro defunctis instituit.

6. PRAETEREA. Damasc. in sermone de Dormientibus (*à med.*) docet ceras, et oleum, et hujusmodi pro defunctis offerri; ergo non solum oblatio sacrificii altaris, sed etiam aliae oblationes debent inter suffragia computari mortuorum.

RESPONDEO dicendum, quod suffragia vivorum prosunt defunctis, secundum quod uniuntur viventibus in charitate, et secundum quod intentio viventium fertur in mortuos; et ideo illa opera praecipue nata sunt mortuis suffragari, quae maxime ad communicationem charitatis pertinent, vel ad directionem intentionis in alterum: ad charitatem autem sacramentum Eucharistiae praecipue pertinet, cum sit sacramentum ecclesiasticae unionis, continens illum, in quo tota Ecclesia unitur et consolidatur, scilicet Christum; unde Eucharistia est quasi quaedam charitatis origo, vel vinculum. Sed inter charitatis effectus est praecipuum eleemosynarum opus; et ideo ista duo ex parte charitatis praecipue mortuis suffragantur, scilicet sacrificium Ecclesiae, et eleemosynae. Sed ex parte intentionis directae in mortuos praecipue valet oratio, quia oratio secundum suam rationem non solum dicit respectum ad orantem, sicut et caetera opera, sed directius ad illud pro quo oratur; et ideo ista tria ponuntur quasi praecipua mortuorum subsidia, quamvis quae-

cumque alia bona, quae ex charitate fiunt pro defunctis, eis valere credenda sint.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod in eo qui satisfacit pro altero, magis est considerandum, ad hoc quod effectus satisfactionis ad alterum perveniat, illud quo satisfactio unius transit in alterum, quam etiam satisfactionis poena, quamvis ipsa poena magis expiet reatum satisfaciens, in quantum est quaedam medicina; et ideo tria praedicta magis valent defunctis, quam jejunium.

AD SECUNDUM dicendum, quod etiam jejunium prodesse potest defunctis ratione charitatis, et intentionis in defunctos directae: sed tamen jejunium in sui ratione non continet aliquid, quod ad charitatem, vel directionem intentionis pertineat, sed ei sunt haec quasi extrinseca; et ideo Augustinus non posuit, sed Gregorius posuit jejunium inter suffragia mortuorum.

AD TERTIUM dicendum, quod baptismus est quaedam spiritualis regeneratio; unde sicut per generationem non acquiritur esse nisi generato, ita baptismus non habet efficaciam nisi in eo qui baptizatur, quantum est ex opere operato; quamvis ex opere operante vel baptizantis, vel baptizati possit aliis prodesse, sicut et caetera opera meritoria. Sed Eucharistia est signum ecclesiasticae unionis, et ideo ex ipso opere operato ejus efficacia in alterum transire potest; quod non contingit de aliis sacramentis.

AD QUARTUM dicendum, quod Gloss. (*ord.*) istam auctoritatem *dupliciter* exponit: *uno modo* sic: « Si mortui non resurgunt, nec Christus resurrexit, ut quid etiam baptizantur pro illis? id est pro peccatis, cum ipsa non dimittantur, si Christus non resurrexit, quia in baptismo non solum Christi passio, sed etiam resurrectio operatur, quae est nostrae spiritualis resurrectionis quodammodo causa »: *alio modo* sic: « Fuerunt quidam imperiti, qui baptizabantur pro his, qui de hac vita sine baptismo decesserant, putantes illis prodesse; et secundum hoc Apostolus non loquitur, nisi secundum errorem aliquorum in verbis illis ».

AD QUINTUM dicendum, quod in officio missae non solum est sacrificium, sed etiam sunt ibi orationes: et ideo missae suffragium continet *duo* horum, quae hic Augustinus enumerat (*loc. cit. in argum. 2.*), scilicet *orationem*, et *sacrificium*: ex parte ergo sacrificii oblatis missa aequaliter prodest defuncto, de quocumque dicatur; et hoc est praecipuum, quod fit in missa: sed ex parte orationum magis prodest illa, in qua sunt orationes ad hoc determinatae. Sed tamen iste defectus recompensari potest per majorem devotionem, vel ejus qui dicit missam, vel ejus qui jubet dici, vel iterum per intercessionem sancti, cujus suffragium in missa imploratur.

AD SEXTUM dicendum, quod hujusmodi oblatio candelarum, vel olei potest prodesse defuncto, in quantum sunt eleemosynae quaedam; dantur enim ad cultum Ecclesiae, vel etiam in usum fidelium.

ARTICULUS X.

312

UTRUM INDULGENTIAE ECCLESIAE PROSINT MORTUIS.

AD DECIMUM sic proceditur. Videtur, quod indulgentiae, quas Ecclesia facit, etiam mortuis prosint: primo per consuetudinem Ecclesiae, quae facit praedicari crucem, ut aliquis indulgentiam habeat pro se, et duabus, vel tribus, et quandoque etiam decem animabus tam vivorum, quam mortuorum

refert, quod Macharius, inventa in via calvaria cujusdam defuncti, oratione praemissa, quaesivit cujus caput fuisset; et caput respondit, quod fuera. sacerdotis gentilis, qui in inferno erat damnatus; et tamen confessus est, oratione Macharii se, et alios juvari; ergo suffragia Ecclesiae etiam in inferno existentibus prosunt.

5. PRAETEREA. Damasc. in eodem serm. (*ante med.*) narrat, quod Gregorius pro Trajano orationem fundens audivit vocem sibi divinitus dicentem: « Vocem tuam audivi, et veniam Trajano do »; cujus rei, ut Damasc. dicit in dicto serm., « testis est Oriens omnis, et Occidens »: sed constat Trajanum in inferno fuisse, quia « multorum martyrum necem amarum instituit », ut ibidem Damasc. dicit; ergo suffragia Ecclesiae valent etiam in inferno existentibus.

SED CONTRA est, quod dicit Dionys. cap. 7. Eccl. Hierarch. (*a med.*): « Summus sacerdos pro immundis non orat, quia in hoc averteretur a divino ordine »; et consequenter ibidem dicit, quod « pro peccatoribus non erat remissionem, quia non audiretur pro illis »; ergo suffragia existentibus in inferno non valent.

Praeterea. Gregor. dicit in 34. lib. Moral. (*cap. 16. vers. fin.*): « Eadem causa est, cur non oretur tunc (scilicet post diem iudicii) pro hominibus aeterno igne damnatis, quae nunc causa est, quare non oretur pro diabolo, et angelis ejus aeterno supplicio deputatis; quae etiam nunc causa est, quare sancti non orent pro hominibus infidelibus, impiisque defunctis, quia de eis atique, quos aeterno damnatos supplicio jam noverunt, ante illum iudicis justi conspectum orationis suae meritum cassari refugiant »; ergo suffragia in inferno positus non valent.

Praeterea. In litera (*4. Dist. 45.*) habetur ex verbis August. (*serm. 32. de Verb. Apost. a med.*): « Qui sine fide operante per dilectionem, ejusque sacramentis de corpore exeunt, frustra illis a suis hujusmodi officia impenduntur »: sed omnes damnati sunt hujusmodi; ergo eis suffragia non prosunt.

RESPONDEO dicendum, quod circa damnatos fuit triplex opinio: quidam enim dixerunt, in hoc distinguendum esse dupliciter: uno modo quantum ad tempus, dicentes quod post diem iudicii nullus in inferno existens aliquo suffragio juvabitur, sed ante diem iudicii aliqui juvantur suffragiis Ecclesiae: alio modo distinguebant quantum ad personas in inferno detentas, inter quas aliquos dicebant esse valde malos, qui scilicet sine fide, et sacramentis decesserunt; et talibus, quia de Ecclesia non fuerunt nec merito, nec numero, suffragia Ecclesiae prodesse non possunt: alii vero sunt non valde mali, qui scilicet de Ecclesia fuerunt numero, et fidem habentes, et sacramentis imbuti, et aliqua opera de genere bonorum facientes; et talibus suffragia Ecclesiae prodesse debent. Sed occurrebat eis quaedam dubitatio eos perturbans, quia scilicet videbatur ex hoc sequi, cum poena inferni sit finita secundum intensionem, quamvis duratione infinita existat, quod multiplicatis suffragiis, poena illa totaliter auferretur, quod est error Origenis (*lib. 1. Periarch. cap. 6. cir. med. et Gregor. lib. 34. Moral. cap. 16.*): et ideo hoc inconveniens evadere multipliciter voluerunt. Praepositivus enim dixit, quod tantum possunt suffragia pro damnatis multiplicari, quod a tota poena reddantur immunes, non quidem simpliciter, ut Origenes posuit, sed ad tempus, scilicet usque ad diem iudicii; tunc enim animae iterato corporibus conjunctae, in poenas inferni sine spe veniae retrudentur. Sed ista opinio videtur divinae providentiae repugnare, quae nihil in rebus inordina-

tum relinquit; culpa autem non potest ordinari nisi per poenam; unde non potest esse ut poena tollatur, nisi prius culpa expietur: et ideo cum culpa continue maneat in damnatis, eorum poena nullatenus interrumpetur. Et ideo Porretani alium modum invenerunt, dicentes quod hoc modo proceditur in diminutione poenarum per suffragia, sicut proceditur in divisione linearum; quae cum sint finitae, tamen in infinitum dividi possunt, et nunquam per divisionem consumuntur, dum fit subtractio non secundum eandem quantitatem, sed secundum eandem portionem; velut si primo auferatur pars quarta totius, et secundo pars quarta illius quartae, et iterum quarta illius quartae, et sic deinceps in infinitum: et similiter dicunt, quod per primum suffragium diminuitur aliquota pars poenae, et per secundum pars aliqua remanentis diminuitur secundum eandem proportionem. Sed iste modus multipliciter defectivus est: primo, quia infinita divisio, quae congruit contrituae quantitati, non videtur posse ad quantitatem spiritualem transferri: secundo, quia non est aliqua ratio, quare secundum suffragium minus de poena diminueat, quam primum, si sit aequalis valoris: tertio, quia poena diminui non potest, nisi diminuatur et culpa, sicut nec auferri, nisi ea ablata: quarto, quia in divisione lineae tandem pervenitur ad hoc, quod non est sensibile; corpus enim sensibile non est in infinitum divisibile; et sic sequeretur, quod post multa suffragia poena remanens propter sui parvitatem non sentiretur, et ita non esset poena. Et ideo alii alium invenerunt modum. Altissiodorensis enim (*lib. 4. Sent. tract. 14. q. 1.*) dixit, quod suffragia prosunt damnatis, non quidem per diminutionem poenae, vel per interruptionem, sed per confortationem patientis; sicut si homo portaret grave onus, et faciem suam perfunderet aqua: sic enim confortaretur ad melius portandum, cum tamen onus suum in nullo levius fieret. Sed hoc iterum esse non potest, quia aliquis plus vel minus aeterno igne gravatur, ut Gregor. dicit (*lib. 9. Moral. cap. 39. a princ.*), secundum meritum culpae; et inde est quod eodem igne quidam plus, quidam minus cruciantur: unde cum culpa damnati immutata remaneat, non potest esse quod levius poenam ferat: est nihilominus et praedicta opinio praesumptuosa, utpote sanctorum dictis contraria, et vana, nulla auctoritate fulta; et est irrationabilis, tum quia damnati in inferno sunt extra vinculum charitatis, secundum quam opera vivorum continuantur defunctis; tum quia totaliter ad vitae terminum pervenerunt, recipientes ultimam pro meritis retributionem, sicut et sancti, qui sunt in patria; quod enim adhuc restat de poena, vel gloria corporis, hoc eis rationem viatoris non praebet, cum gloria essentialiter, et radicaliter consistat in anima, et similiter miseria damnatorum; et ideo non potest eorum poena diminui, sicut nec gloria sanctorum augeri, quantum ad praemium essentielle. Sed tamen modus, qui a quibusdam ponitur, quod suffragia prosunt damnatis, posset aliquo modo sustineri; ut sic dicatur quod non prosunt neque quantum ad diminutionem poenae, vel interruptionem, neque quantum ad diminutionem sensus poenae, sed quia ex hujusmodi suffragiis eis aliqua materia doloris subtrahitur, quae eis esse posset, si ita se abjectos conspicerent, quod pro is nulla cura haberetur; quae materia doloris eis subtrahitur, dum suffragia pro eis fiunt. Sed istud etiam non potest esse secundum legem communem, quia, ut Augustinus dicit in lib. de Cura pro mortuis agenda (quod praecipue de damnatis est verum) (*cap. 13. ad fin.*), « ibi sunt spiritus defunctorum, ubi non vident quaecumque aguntur, aut eveniunt in ista vita hominibus »; et ita non cognoscunt, quando pro eis suffragia fiunt, nisi supra communem legem hoc remedium divinitus detur ali-

quibus damnatorum, quod est verbum omnino incertum. Unde tutius est simpliciter dicere, quod suffragia non prosunt damnatis, nec pro eis Ecclesiae orare intendit, sicut et inductis auctoritatibus apparet.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod donaria idolorum non fuerunt inventa apud illos mortuos, ut ex eis signum accipi posset, quod in reverentiam idolorum ea deferrent; sed ea acceperunt ut victores, quia eis iure belli debebantur: et tamen per avaritiam venialiter peccaverunt: unde non fuerunt in inferno damnati, et sic suffragia eis prodesse poterant. Vel dicendum, secundum quosdam, quod in ipsa pugna videntes sibi periculum imminere, de peccato poenituerunt, secundum illud Psal. 77.: *Cum occideret eos, quaerebant eum*; et hoc probabiliter potest aestimari, et ideo pro eis fuit oblatio facta.

AD SECUNDUM dicendum, quod in verbis illis damnatio large accipitur pro quacumque punitione; ut sic includat etiam poenam purgatorii, quae per suffragia quandoque totaliter expiatur, quandoque autem non, sed diminuitur.

AD TERTIUM dicendum, quod quantum ad hoc magis acceptatur suffragium pro mortuo, quam pro vivo, quia magis indiget, cum non possit sibi auxiliari, sicut vivus potest: sed quantum ad hoc vivus est melioris conditionis, quia potest transferri de statu culpae mortalis in statum gratiae, quod de mortuis dici non potest; et ideo non est eadem causa orandi pro mortuis, et pro vivis.

AD QUARTUM dicendum, quod illud adiutorium non erat in hoc, quod poena eorum diminueretur, sed in hoc solo (ut ibidem dicitur), quod eo orante concedebatur eis ut mutuo se viderent: et in hoc aliquod gaudium non verum, sed phantasticum habebant, dum implebatur hoc quod desiderabant; sicut et daemones gaudere dicuntur, dum homines ad peccatum pertrahunt, quamvis per hoc eorum poena nullatenus minuatur, sicut nec minuitur angelorum gaudium per hoc, quod malis nostris compati dicuntur.

AD QUINTUM dicendum, quod de facto Trajani hoc modo potest probabiliter aestimari, quod precibus beati Gregorii ad vitam fuerit revocatus, et ita gratiam consecutus sit, per quam remissionem peccatorum habuit, et per consequens immunitatem a poena; sicut etiam apparet in omnibus illis, qui fuerunt miraculose a mortuis suscitati, quorum plures constat idololatrias et damnatos fuisse. De omnibus talibus enim similiter dici oportet, quod non erant in inferno finaliter deputati, sed secundum praesentem priorum meritorum iustitiam: secundum autem superiores causas, quibus praevidebantur ad vitam revocandi, erat aliter de eis disponendum. Vel dicendum, secundum quosdam, quod anima Trajani non fuit simpliciter a reatu poenae aeternae absoluta, sed ejus poena fuit suspensa ad tempus, scilicet usque ad diem iudicii. Nec tamen oportet, quod hoc fiat communiter per suffragia, quia alia sunt quae lege communi accidunt, et alia quae singulariter ex privilegio aliquibus conceduntur: sicut alii sunt humanarum limites rerum, alia divinarum signa virtutum, ut August. dicit in lib. de Cura pro mortuis agenda (cap. 16. parum a princ.).

ARTICULUS VI.

308

UTRUM SUFFRAGIA PROSINT EXISTENTIBUS IN PURGATORIO.

AD SEXTUM sic proceditur. Videtur, quod nec etiam existentibus in purgatorio, quia purgatorium pars quaedam inferni est: sed *in inferno nulla est*

redemptio, et Ps. 6. dicitur: *In inferno autem quis confitebitur ibi?* Ergo suffragia his qui sunt in purgatorio non prosunt.

2. PRAETEREA. Poena purgatorii est poena finita: si ergo per suffragia aliquid de poena dimittitur, tantum poterunt multiplicari suffragia, quod tota tolletur, et ita peccatum remanebit totaliter impunitum; quod videtur divinae iustitiae repugnare.

3. PRAETEREA. Ad hoc animae sunt in purgatorio, ut ibi purgatae, purae ad regnum perveniant: sed nihil potest purgari, nisi aliquid circa ipsum fiat; ergo suffragia facta per vivos poenam purgatorii non diminuunt.

4. PRAETEREA. Si suffragia existentibus in purgatorio valerent, maxime ea viderentur valere, quae sunt ad imperium eorum facta: sed haec non semper valent, sicut si aliquis decedens disponat tot suffragia pro se fieri, quae si facta essent, sufficerent ad totam poenam abolendam: posito ergo quod huiusmodi suffragia differantur, quousque ille poenam evaserit, illa suffragia nihil ei proderunt; non enim potest dici, quod prosunt, antequam fiant; postquam autem sunt facta, eis non indiget, quia jam poenas evasit; ergo suffragia existentibus in purgatorio non valent.

SED CONTRA est, quod dicitur in litera (4. Dist. 45.) ex verbis August. (in *Enchir. cap. 110. a princ.*): « Suffragia prosunt his, qui sunt mediocriter boni, vel mali »: sed tales sunt, qui in purgatorio detinentur; ergo, etc.

Praeterea Dionys. dicit in cap. 7. Eccles. Hierarch. (circ. med.) quod « divinus sacerdos pro mortuis orans, pro illis orat, qui sancte vixerunt, et tamen aliquas maculas habuerunt ex infirmitate humana contractas »: sed tales in purgatorio detinentur; ergo, etc.

RESPONDEO dicendum, quod poena purgatorii est in supplementum satisfactionis, quae non fuerat plene in corpore consummata; et ideo quia, sicut ex dictis patet (art. 1. et 2. huj. q. et q. 13. art. 2.), opera unius possunt valere alteri ad satisfactionem, sive vivus, sive mortuus fuerit, non est dubium, quin suffragia per vivos facta existentibus in purgatorio prosint.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod auctoritas illa loquitur de inferno damnatorum, in quo nulla est redemptio, quantum ad illos qui sunt finaliter tali poenae addicti. Vel dicendum, secundum Damasc. in sermone de Dormientibus (inter princ. et med.), quod huiusmodi auctoritates sunt exponendae secundum causas inferiores, idest secundum exigentiam meritorum eorum qui poenis deputantur: sed secundum divinam misericordiam, quae vincit humana merita, ad preces iustorum aliquando aliter disponitur, quam sententia praedictarum auctoritatum contineat: « Deus autem mutat sententiam, sed non consilium », ut dicit Gregorius (lib. 20. Moral. cap. 23. in med.); unde etiam Damasc. (loc. cit.) ponit ad hoc exempla de Ninivitis, Achab, et Ezechia, in quibus apparet, quod sententia contra eos lata divinitus fuit per divinam misericordiam commutata.

AD SECUNDUM dicendum, quod non est inconveniens, si multiplicatis suffragiis, poenam existentium in purgatorio annihiletur: non tamen sequitur, quod peccata remaneant impunita, quia poena unius pro altero suscepta alteri computatur.

AD TERTIUM dicendum, quod purgatio animae per poenas purgatorii non est aliud, quam expiatio reatus impediens a perceptione gloriae; et quia per poenam, quam unus sustinet pro alio, potest reatus alterius expiari, ut dictum est (q. 13. art. 2.), non est inconveniens, si per unius satisfactionem alius purgetur.